

FAIR PLAY PROGRAM

Det handler om respekt, ikke sant?

**MED FAIR PLAY
SKAL VI STYRKE FOTBALLENS
ROLLE SOM FORMIDLER
AV POSITIVE VERDIER TIL
BARN OG UNGE**

NORSK TIPPING

INNHold

Inkluderende fotball	s. 4	Fair Play Cup i skolen	s. 20
Fair Play for fotballen skyld	s. 6	Fair Play tips til treneren	s. 24
Fair Play-kontrakt	s. 10	Foreldrevettregler	s. 26
Fair Play-hilsen	s. 12	Fair Play turneringer	s. 28
Respekt for dommeren	s. 16	Fargerik fotball	s. 30
Fair Play-prisen	s. 18	På lag mot mobbing	s. 32

INKLUDERENDE FOTBALL

Fotball har en fantastisk egenskap til å samle folk på tvers av skillelinjer som ellers kan virke som uoverkommelige kløfter. Det er utvilsomt en av de grunnleggende årsakene til at fotball er en av verdens største idretter.

Alle som er opptatt av fotball, - spillere, trenere, ledere, dommere, foreldre, besteforeldre, publikum, sponsorer og media må bidra til å ta vare på fotballens grunnleggende verdier. Fotballen skal være for alle. Fotballen skal være inkluderende, den skal preges av respekt og toleranse og skape trivsel og glede for alle som tar del i den.

Norsk Tipping har vært en sentral samarbeidspartner for Norges Fotballforbund helt siden 1948. Selskapet er generalsponsor for Fair Play-programmet og har vært fotballens samarbeidspartner på Fair Play-området siden 2005. Målet er å bevisstgjøre hele Fotball-Norge om verdien av Fair Play, både på og utenfor banen.

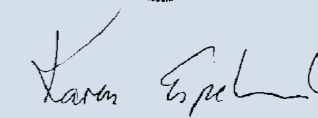
Vi oppfordrer alle til å bli med og sparke den norske fotballen et langt steg videre.

NORSK TIPPING

Torbjørn Almlid
Administrerende direktør

Karen Espelund
Generalsekretær

FAIR PLAY FOR FOTBALLENS SKYLD

Er du tilhenger av god fotball, bør du også være tilhenger av Fair Play. For fotballen blir bedre når alle som deltar viser respekt for hverandre. Enten du er spiller, leder, trener eller dommer, så trives du best i et miljø som er positivt og basert på gjensidig respekt.

Fair Play handler selvsagt om alt som skjer på fotballbanen, både på trening og under kamper. Men det handler også om hvordan vi oppfører oss utenfor selve fotballbanen. Oppførselen vår er et uttrykk for de holdningene vi bærer med oss. Derfor vil de gode holdningene knyttet til fotballen gi utslag i trygghet og god oppførsel også utenfor fotballbanen.

Det er på trening, under kamper og i turneringer vi kan drive holdningsskapende arbeid og påvirke alle aktører til positiv adferd. Det er dette som er vår arena, det er her vi som driver med fotball har kontrollen, setter grenser og bestemmer hvordan vi skal ha det sammen.

Erika Skarbø

**"FAIR PLAY ER LIKE VIKTIG ENTEN DET ER
JENTER ELLER GUTTER SOM SPILLER. I MINE
ØYNE FINNES DET IKKE NOE ALTERNATIV."**

DEN VIKTIGE FAIR PLAY-KONTRAKTEN

Fotballen er i utgangspunktet regulert av spillereglene. Men spillerne, spesielt barn og unge, trenger også retningslinjer for hvordan de skal forholde seg til de andre spillerne, til treneren, dommeren, laget og klubben. De fleste barn og unge setter faktisk pris på at det settes klare grenser - det gjør det enklere for dem å innfri forventningene.

Fair Play-kontrakten er utarbeidet av Norsk Tipping og NFF. Kontrakten inngås mellom spillerne og klubben, og er et viktig hjelpemiddel for å oppnå større bevissthet om det ansvaret hver enkelt har for å bidra til et trygt og godt miljø for alle.

Det viktigste er at innholdet i Fair Play-kontraktene blir brukt som et verktøy for å utvikle gode holdninger i klubben. Start gjerne med et eget møte før sesongstart hvor innholdet i kontraktene gjennomgås, samt ett eller flere oppfølgings- og evalueringsmøter i løpet av sesongen.

Kontraktene kan eventuelt utvides med punkter knyttet til spesielle forhold i de enkelte klubbene. Hold en positiv tone og unngå moralisering!

FAIR PLAY KONTRAKT

Denne kontrakten gjelder for alle fotballspillere under 18 år. Den er en del av Fair Play-programmet som omfatter hele fotballsporten. Fair Play er mye mer enn gule og røde kort. Fair Play handler om hvordan vi oppfører oss mot hverandre, både på og utenfor banen!

Dette er Fair Play-regler som undertegnede lover å følge:

- Vis respekt for treneren, dommeren og spillereglene
- Vis respekt for laget og lagkameratene dine
- Vis respekt for dine motspillere
- Mot presis til trening, kamper eller andre avtaler
- Ikke vær med på mobbing, rasisme eller annen dårlig oppførsel
- Bidra til at alle trives og har det gøy med fotballen
- Tap og vinn med samme sinn

Klubben lover å legge til rette for at alle kan ha det gøy med fotballen og at sporten preges av respekt, rettferdighet og positive holdninger.

Det handler om respekt, ikke sant?

Sied/dato

Spiller

Foresatt
(for spilleren er under 13 år)

Trener/lagleder

Et samarbeidsprogram mellom Norges Fotballforbund og Norsk Tipping

DEN OBLIGATORISKE FAIR PLAY-HILSENE

Å håndhilse er en god skikk og et klassisk uttrykk for gjensidig respekt. I alle fotballkamper som spilles i Norge skal det gjennomføres Fair Play-hilsen både før og etter kampen. Dette skal gjøres midt på banen med dommer eller dommertrio til stede i midten. Det samme skal gjøres etter kampen. Laglederne på begge lagene er sammen ansvarlig for at prosedyren skjer på denne måten.

SLIK SKAL FAIR PLAY-HILSENE GJENNOMFØRES:

Før kampen:

- Hjemmelaget tar initiativet når alle spillerne har stilt seg opp.
- Lagkapteinen står først i rekken og leder an laget, lagleder er sist i rekken.
- Hjemmelaget håndhilser først på dommer eller dommertrio, deretter på bortelagets kaptein og de øvrige spillerne.
- Til slutt hilser bortelagets spillere på dommer eller dommertrio, ledet an av kapteinen.

Etter kampen:

- Bortelaget tar initiativet når alle spillerne har stilt seg opp.
- Lagkapteinen står først i rekken og leder an laget, lagleder er sist i rekken.
- Begge lagene takker for kampen på samme måte som før kampen.

NFF oppfordrer dommerne til å tilrettelegge for at Fair Play-hilsen blir gjennomført før og etter kampen, og at dommerne forklarer lagene hvordan prosedyren skal være dersom de ikke kjenner til dette.

Terje Hauge

**"MED FAIR PLAY BLIR DET FÆRRE
AVBLÅSINGER OG MER FOTBALL."**

RESPEKT FOR DOMMEREN

Dommeren er medlem av fotballfamilien, på lik linje med spillere, ledere og trenere. Derfor er det viktig at dommeren blir tatt vare på, og respektert som et fullverdig familie-medlem når hun eller han reiser rundt for å dømme kamper. Da vil dommerne trives bedre i sin rolle og fortsette sin utvikling til beste for seg selv og fotballen. Det er morsomere å dømme kamper hvis man slipper å bli kjeftet på av spillerne.

Det å vise respekt for en dommer betyr ikke nødvendigvis at man er enig i alle avgjørelser, at dommeren aldri tar feil, eller at man skal applaudere for dommeren. Men det betyr at man godtar den jobben som dommeren gjør, og har som utgangspunkt at vedkommende gjør sitt beste for begge lag. Dommeren vil aldri bli feilfri, men man må vise raushet nok til å se at dommeren gjorde sitt beste ut i fra sin posisjon.

Fotballen trenger flinke dommere. Mange kamper skal spilles i løpet av en sesong, derfor trenger vi også mange dommere. Jobben med å rekruttere dommere blir enklere hvis vi viser respekt for alle dem som velger å være dommere.

FAIR PLAY-PRISEN

Norsk Tipping og NFF samarbeider om å fremme gode holdninger og sunne verdier i norsk fotball. Fair Play-prisen er en del av denne satsingen. Klubber som har gjort en ekstra innsats belønnes med en pris fra Norsk Tipping, som er generalsponsor for Fair Play-programmet.

Hensikten med prisen er å få større fokus på Fair Play i fotballen. Fair Play handler om respekt for medspillere, motspillere, dommere og andre aktører på fotballbanen. Dette gjelder ikke bare for spillerne, men alle som er involvert i fotballen, enten som trener, ledere eller foreldre på sidelinjen.

Alle klubber i landets 18 kretser oppfordres til å delta. Det vil være en egen Fair Play-pris i hver enkelt krets. Det settes opp ulike kriterier som klubbene vurderes etter fra år til år. Følg med på fotball.no eller kretsens hjemmeside for mer informasjon.

FAIR PLAY CUP I SKOLEN

Målet med Fair Play Cup er å gi alle elever i grunnskolen muligheten til å delta i en morsom aktivitet samtidig som de bevisstgjøres på verdien av god oppførsel og samspill. Dette er i samsvar med Norsk Tippings egne verdier og en av grunnene til at de er NFFs samarbeidspartner på dette området.

Arbeid mot mobbing

Tilrettelegging for fotballaktivitet, samtidig som det drives forebyggende arbeid mot mobbing, er en god kombinasjon. NFF og Norsk Tipping ønsker at lærere og elever setter fokus på dette, både i forberedelser og gjennomføring av turneringene - og i aktiviteter etterpå. Les mer om hvordan dere kan ta opp temaer rundt dette på fotball.no

Alle kan delta

Alle elever kan delta i Fair Play Cup. I utgangspunktet inviteres femte- og sjetteklassinger (10-12 år) til å delta, men Fair Play Cup kan gjerne arrangeres for andre aldersgrupper. En klasse må deles opp i flere lag, og et lag kan bestå fra 3 til 5 spillere, der gutter og jenter spiller én omgang hver. Er det mange elever og lag ved skolen, kan det gjennomføres som flere cuper. Det skal ikke kåres vinner av cupen. Gevinsten er at alle får delta - her er det ingen landsfinale eller førstepremie. Lærerne organiserer cupen, gjerne i samarbeid med elevene. Les mer om gjennomføring på fotball.no.

Utstyrs pakke fra Norsk Tipping

Alle skoler som melder seg på Fair Play Cup får en utstyrs pakke som består av ballnett med baller og to sett med markeringsvester, samt informasjonsmateriell. Dette er alt dere trenger for å komme i gang. Samme skole kan melde seg på hvert år og gjøre Fair Play Cup til en tradisjon ved skolen.

Påmelding

Det er ingen påmeldingsavgift. Påmeldingsskjema finnes på fotball.no. Hver skole registrerer seg med en ansvarlig voksen kontaktperson. Kampene og turneringen kan foregå gjennom hele skoleåret. Har du spørsmål, kan du kontakte fotballkretsen på e-post eller telefon.

Ole Gunnar Solskjær

"FAIR PLAY ER OGSÅ TRENERENS ANSVAR."

FAIR PLAY TIPS TIL TRENEREN

Treneren er ofte den viktigste personen for barn og unge som spiller fotball. I fotballen skal det være rom for alle, og det er trenerens oppgave å skape et miljø der alle trives. Fair Play handler om hvordan vi oppfører oss mot hverandre, både på og utenfor banen. Alle trenere bør ha et bevisst forhold til Fair Play og sin egen påvirkningskraft. Derfor oppfordres alle trenere til å diskutere Fair Play-tipsene:

1. Alle spillere er like mye verdt, og har det samme potensial for å ha det moro med fotball.
2. Gi oppmuntring til alle spillerne under trening og kamp.
 - Å tilrettelegge for riktig aktivitet er mye viktigere enn å gi mye instruksjon.
 - Spill mye smålagsspill.
 - Sørg for at alle får mange involveringer. Aldig kø!
3. Oppmuntre i medgang og motgang.
4. Tilrettelegg for et trygt miljø med aktiviteter som spillerne mestrer.
 - Trygghet + Mestring = Trivsel
5. Bruk alle spillerne like mye i kamp.
 - Opplevelse, lek og utvikling er mye viktigere enn resultat.
6. Spør om kampen var morsom og spennende - ikke bare om resultatet.
7. Se på dommeren som en veileder og gjør dommeren god!
 - Respekter avgjørelsene og bidra til at dommeren trives.
 - Ta i mot og takk dommeren i forbindelse med alle kamper.
 - Vær et forbilde for barna med tanke på adferd overfor dommeren.
8. Gjennomfør Fair Play-hilsen før og etter alle kamper.
9. Vis respekt for arbeidet klubben gjør.
 - Delta på foreldremøter og trenerforum slik at du jobber etter klubbens holdninger og retningslinjer.
10. Vis respekt for andre.
 - ikke røyk, bann eller vær aggressiv på sidelinja.
11. Gjennomgå Fair Play-kontrakten med lagets spillere hver sesong, og snakk med spillerne om kontrakten i løpet av sesongen.
12. Del ut foreldrevettreglene til foreldrene.
13. "Mobbing er trenerens ansvar, punktum".
14. Husk at du uansett er rollemodell – det er ditt valg om du vil være en god en!
15. Tenk på at det er barna som spiller fotball - ikke du.
16. Tap og vinn med samme sinn!

FAIR PLAY FORELDREVETTREGLER

Foreldre er viktige støttespillere i fotballen, som i alt idrettsarbeid for barn og ungdom. Engasjementet er ofte stort. Dessverre blir det noen ganger for stort, ja så stort at det går ut over foreldrenes sunne fornuft og dømmekraft. Derfor har Norsk Tipping og Norges Fotballforbund lansert Fair Play Foreldrevettregler.

Målet med foreldrevettreglene er å påvirke foresatte og foreldre til å vise en sunn og fornuftig oppførsel når de står på sidelinjen i forbindelse med trening og kamper og ellers i fotballmiljøet. Foreldrevettreglene trykkes på et lite grønt kort, slik at de enkelt kan deles ut for eksempel i forbindelse med kamper i cuper og turneringer og i forbindelse med fotballskoler.

Foreldrevettregler:

1. Møt opp på trening og kamp
– barna ønsker det
2. Gi oppmuntring til alle spillerne
– ikke bare ditt eget barn
3. Gi oppmuntring i medgang og motgang
4. Respekter trener/lagleders bruk av spillere
– seriøse innspill kan du gi etter kampen
5. Se på dommeren som en veileder
– respekter avgjørelsene
6. Stimuler og oppmuntre ditt barn til å delta
– ikke press
7. Spør om kampen var morsom og spennende
– ikke bare om resultatet
8. Sørg for riktig og fornuftig utstyr
– men ikke overdriv
9. Vis respekt for klubbens arbeid
– delta på foreldremøter for å avklare holdninger og ambisjoner
10. Tenk på at det er ditt barn som spiller fotball
– ikke du
11. Vis respekt for andre – ikke røyk på sidelinja
12. Husk at barna gjør som du gjør
– ikke som du sier

Vi står sammen om Fair Play
Norsk Tipping og Norges Fotballforbund

FAIR PLAY I CUPER, TURNERINGER OG FOTBALLSKOLER

Cuper, turneringer og fotballskoler gir klubben din en mulighet til å spre budskapet om Fair Play. Dette er en utfordring alle NFFs medlemsklubber bør ta.

Eksempler på tiltak som kan gjennomføres:

- Fair Play-hilsen skal gjennomføres før og etter alle kamper i alle cuper og turneringer.
- På fotballskoler bør deltakerne lære Fair Play-hilsen og andre relevante temaer knyttet til hvordan vi oppfører oss mot hverandre på og utenfor banen.
- Fair Play foreldrevettregler.
 - Alle cuper og turneringer bør gjennomføre opplegg i forhold til foresatte og foreldre.
- Fair Play-tips til treneren.
 - Alle cuper og turneringer bør gjennomføre opplegg i forhold til lagenes trenere.
- Fair Play premiering.
 - Alle cuper og turneringer bør sette opp en Fair Play-premie som inspirerer lagene og spillerne til å vise god oppførsel både på og utenfor banen.
- Klubbdommerkurs.
 - Alle cuper og turneringer bør gjøre aktive tiltak for å rekruttere og ta vare på dommere.

FARGERIK FOTBALL

Fotballen skal være inkluderende og åpen for alle. Fair Play som begrep blir helt meningsløst hvis noen ekskluderes på grunn av hudfarge eller kulturell tilhørighet. Arbeid mot fremmedfrykt og rasisme er en viktig del av Fair Play og noe av det viktigste vi kan gjøre for våre barn og unge.

Blant våre ca. 250.000 spillere mellom 6 og 19 år har vi en stadig voksende andel barn og unge med flerkulturell bakgrunn. Dette er et positivt karaktertrekk ved norsk fotball og en honnør til åpne klubbmiljøer over hele landet. Gjennom satsingen på Fair Play kan vi forsterke den positive trenden ytterligere.

Fargerik Fotball er betegnelsen på Norges Fotballforbunds arbeid for å inkludere mennesker med flerkulturell bakgrunn og anti-rasistisk arbeid. Dette arbeidet er nå en del av Fair Play-programmet. Målet med Fargerik Fotball er å inkludere flere barn, unge og voksne med flerkulturell bakgrunn i fotballen.

Fargerik Fotball-turneringen samler hvert år nærmere 10 000 spillere

Fargerik Fotball er også navnet på en årlig fotballturnering som blir arrangert av ca. 50 klubber over hele landet. Nærmere 10 000 barn og unge har hvert år de siste årene deltatt i turneringen. Dette er en turnering som er åpen for deltakere både fra organiserte og uorganiserte miljøer. Klubber som ønsker å være med og arrangere turneringen Fargerik Fotball oppfordres til å ta kontakt med fotballkretsen.

PÅ LAG MOT MOBING

På lag mot mobbing har i mange år vært en viktig del av Fair Play-programmet. Norges Fotballforbund arbeider for å forhindre at mobbing ødelegger oppveksten til barn og unge. I samarbeid med Norsk Tipping har NFF utarbeidet enkle råd og tips som lagledere og tillitsvalgte kan bruke til å sette fokus på dette arbeidet. Hensikten er å skape forståelse hos barn og ungdom for at mobbing ikke skal skje, verken innenfor idretten eller i samfunnet ellers.

Gjennom Fair Play-cup tar vi også med budskapet om respekt og likeverd inn i grunnskolene. Mange lag i Tippeligaen og i Toppserien har arbeidet med dette i flere år gjennom skolebesøk, egne fotballskoler og gjennom skolenes besøk hos klubbene.

Les mer om arbeidet mot mobbing på www.fotball.no

Det handler om respekt, ikke sant?

FAKTA OM NORSK TIPPING

Norsk Tipping er et aksjeselskap heleiet av staten og underlagt Kultur- og kirkedepartementet.

I 2008 satt selskapet ny omsetningsrekord med nesten 10,6 milliarder kr.

392 personer vant i 2008 mer enn en million kroner, og samlet ble det utbetalt ca. 5,6 milliarder i premier til spillerne.

Fra og med 2009 får idretten 45,5 prosent av selskapets overskudd (Spillemidlene). Til kulturformål gis det 36,5 prosent, og til samfunnsnyttige og humanitære formål gis 18 prosent av overskuddet.

Fram til 2009 har det blitt bygget ca. 26.000 idrettsanlegg med delvis finansiering fra Spillemidlene.

Fra 2009 kan du selv bestemme at inntil 5 prosent av din spilleinnsats skal gå til "klubben i ditt hjerte" (grasrotandelen).

Norsk Tipping har hatt samarbeid med Norges Fotballforbund siden 1948. Selskapet har nå en svært bred samarbeidsflate mot fotballen, og har bl.a. vært generalsponsor for Fair Play fra 2005.

